

УДК 544.032

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ НАДЛИШКОВИХ ЕЛЕКТРИЧНИХ ЗАРЯДІВ ТА ЕЛЕКТРОПОЛІВ ЗЕМЛІ НА ПОШКОДЖЕННЯ КОНСТРУКЦІЙ БУДІВЛІ, ЩО РЕКОНСТРУЮЄТЬСЯ

**В.В. Бевза, інж. О.А. Конєв,
канд. техн. наук О.В. Афанасьєв**

АНАЛИТИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ ИЗБЫТОЧНЫХ ЗАРЯДОВ И ЭЛЕКТРОПОЛЕЙ ЗЕМЛИ НА ПОВРЕЖДЕНИЯ КОНСТРУКЦИЙ РЕКОНСТРУИРУЕМОГО ЗДАНИЯ

**В.В. Бевза, инж. А.А. Конев,
канд. техн. наук А.В. Афанасьев**

ANALYTICAL STUDY OF THE EFFECT OF EXCESS ELECTRICAL PERSERIES AND ELECTRIC FIELDS EARTH ON THE DAMAGE STRUCTURES

V.V. Bevza, engineer O.A. Konev, cand. of techn. sciences O.V. Afanasyev

Представлено результати аналітичних досліджень виникнення надлишкових зарядів у конструкціях будівлі, реконструкція якої передбачена дипломним проектом. Передбачені міри по захисту конструкцій від руйнуючої дії надлишкових зарядів.

***Ключові слова:** будівля, залізобетон, надлишкові заряди, електрополе Землі, руйнування, захист.*

Представлены результаты аналитических исследований возникновения избыточных зарядов в конструкциях здания, реконструкция которого представлена в дипломном проекте. Предусмотрены меры по защите конструкций от разрушительного действия избыточных зарядов.

***Ключевые слова:** здание, железобетон, избыточные заряды, электрополе Земли, разрушение, защита.*

The results of analytical studies of the emergence of excess charges in the structure of the building , reconstruction which provides diploma . There are measures to protect structures from the damaging effects of excessive charges.

***Keywords:** building, reinforced concrete, excess charges electric fields Earth, destruction, protection.*

Вступ. Дослідження, що виконувалися при розробці даної статті використовуються для захисту будівель і споруд з монолітного залізобетону у будівельній галузі. Дозволяють забезпечити довговічність та надійність будівель.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Переважним методом зведення будівель в колишньому СРСР було будівництво зі збірного залізобетону. З переходом будівельного комплексу на ринкові відносини цей метод почали замінювати на будівництво з монолітного залізобетону, що в теперішній час

стало переважним методом будівництва [1]. Однак монолітне будівництво має і недоліки, серед яких важливими для надійності є поява тріщин, що часто закінчуються руйнуванням конструкцій або і будівель. Вважають, що основною причиною цих пошкоджень є вітрові та температурні фактори, що призводять до нахилів, коливань, кручень і т.д. у висотних будівлях.

Проте нові уявлення, що розроблені на кафедрі будівельних матеріалів, конструкцій та споруд УкрДАЗТ, дають основу для висновку, що причинами виникнення таких пошкоджень є надлишкові електричні заряди та електрополя Землі.

Визначення мети та задачі дослідження. Метою дослідження є захист об'єкту що будується у м Вінниця по вул. Київська та є також і темою кваліфікаційної дипломної роботи на основі досвіду наукових досліджень кафедри БМКС УкрДАЗТ.

Основна частина досліджень. На всі висотні будівлі діє вертикальне негативне електрополе Землі напруженістю E , рис. 1, та горизонтальне електрополе між океаном (річкою) і сушею E_{o-c} (позитивним знаком в сторону водойми і негативним – до суходолу) [2]. Електрополе Землі E_z наводить на будівлю величезний вертикальний дипольний момент μ_r і електрополе поляризації, що направлені в сторону річки негативним полюсом, а в сторону суходолу – позитивним полюсом.

Електрополе Землі виникає по так званому механізму термодифузії, який заключається у наступному. Так як температура ядра Землі (приблизно 6000°C) набагато вище температури її верхніх шарів, виникає термодифузія електронів з ядра до поверхні, що призводить до виникнення надлишкового електричного заряду Q на поверхні Землі і, відповідно, електростатичного поля, рис. 1. На теперішній час середня напруженість цього поля становить $E = -130 \text{ В/м}$ и та змінюється в

межах від -1000 до $+200 \text{ В/м}$. На великих площі ділянках Землі надлишкові заряди можуть набувати значних величин.

Крім того, споруда, що будується в дипломному проекті знаходиться в зоні, розміщені на висоті, по відношенню до ріки Південний Буг, рис. 2. По нормалі до річки між її берегом та суходолом виникає, як указувалось, електрополе с позитивним знаком, обернуте до річки, а негативним полюсом в сторону суходолу. Відповідно, конструкції будівлі попадають під дію цього електрополя. Зі сторони ріки вони набувають надлишкового позитивного заряду, а з протилежної сторони – негативний.

Крім цього, під дією електрополя Землі поляризувались арматурні стержні негативним полюсом вверх і позитивним до плити балкону. Те ж в плитах перекриття – відємним на поверхні і позитивним з нижньої сторони. Це ще більше підсилило електрокорозію. І ще одним фактором виникнення надлишкових зарядів в конструкціях будівлі є струми витокуз рейсів трамвайної колії, що проходить неподалік.

На рис. 3 представлений стан конструкцій будівлі з бічної сторони будівлі.

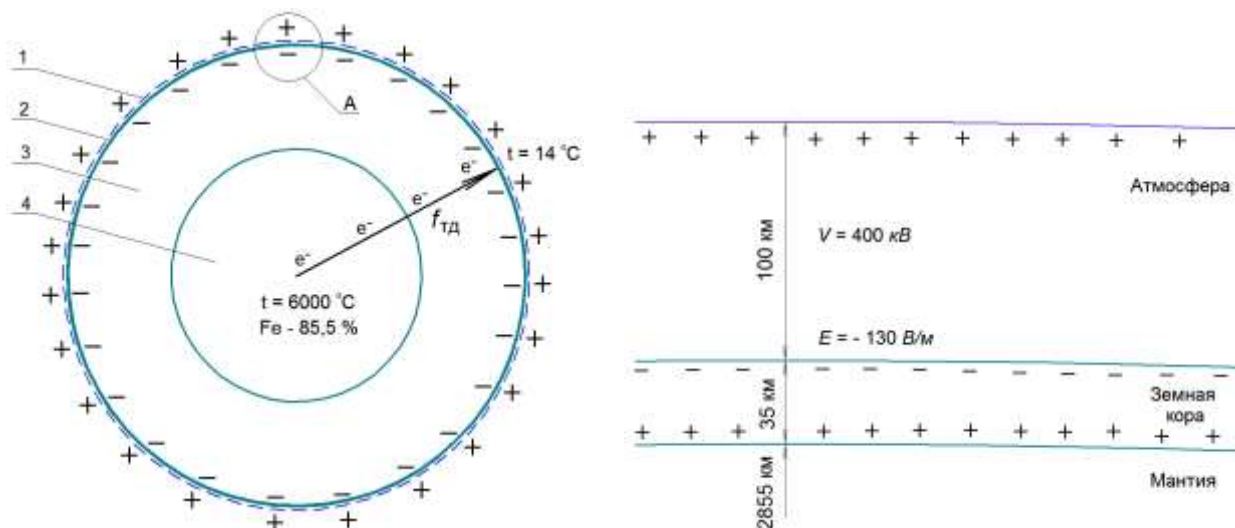

Рис. 1. Схема формування надлишкового електричного заряду і потенціалу на поверхні Земної кори за рахунок термодифузії електронів заліза, в напрямку від ядра Землі до її кори:

- 1 – атмосфера, $h \approx 100 \text{ км}$; 2 – Земна кора; $\delta \approx 35 \text{ км}$;
- 3 – мантія, $\delta \approx 2855 \text{ км}$; 4 – ядро, $r \approx 3488 \text{ км}$ [2]

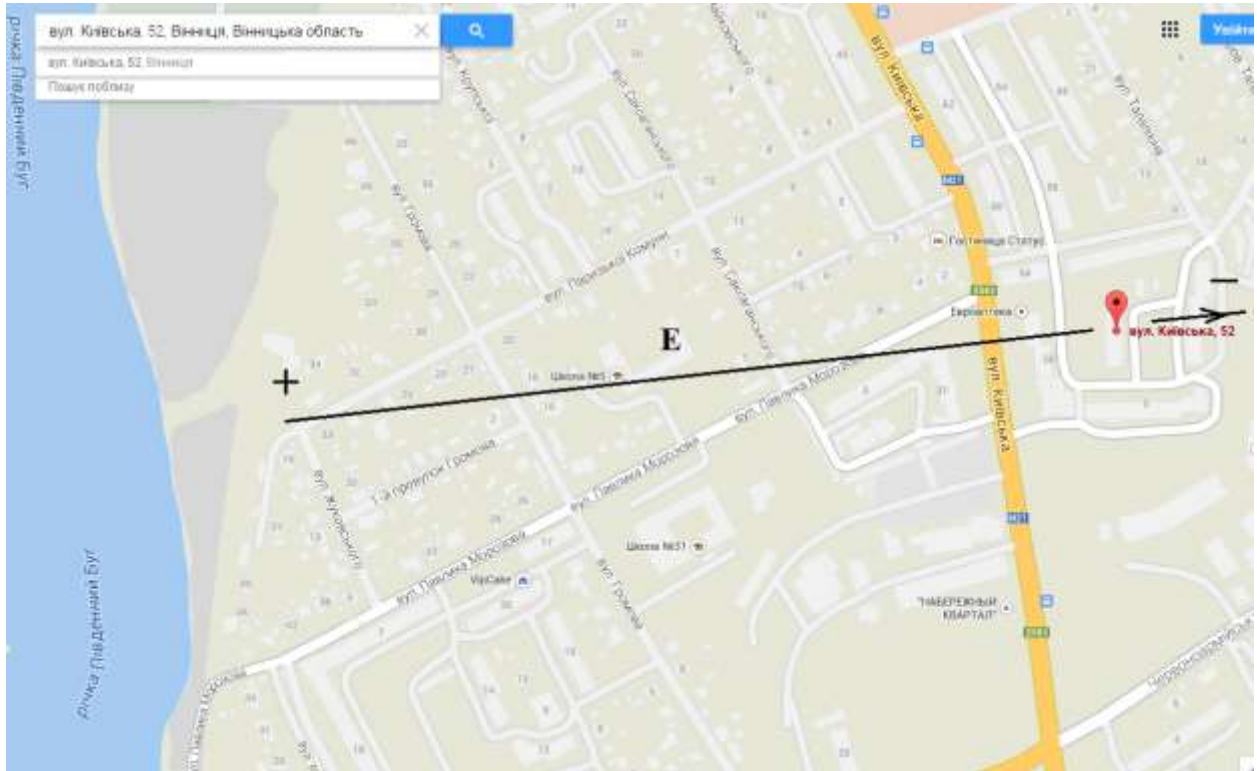

Рис. 2. Розміщення будівлі, що проектується в м. Вінниця відносно річки Південний Буг та інших будівель і виникнення електрополя E [3]

Рис. 3. Існуючий стан будівлі на 21.06.14 р.

У збільшених фрагментах 1 і 3, рис. 4, рис. 5, проглядаються ознаки значного вилуговування бетону балконних плит (білі хвилясті полоси) і електророзіи арматури, що

виглядає із балконних плит (вертикальні коричневі полоси на ребрах плит, у той час як тінь від арматурних стрижней відкидається у глиб будови).

Рис. 4. Збільшений фрагмент 1. Вилуговування бетону на балконних плитах

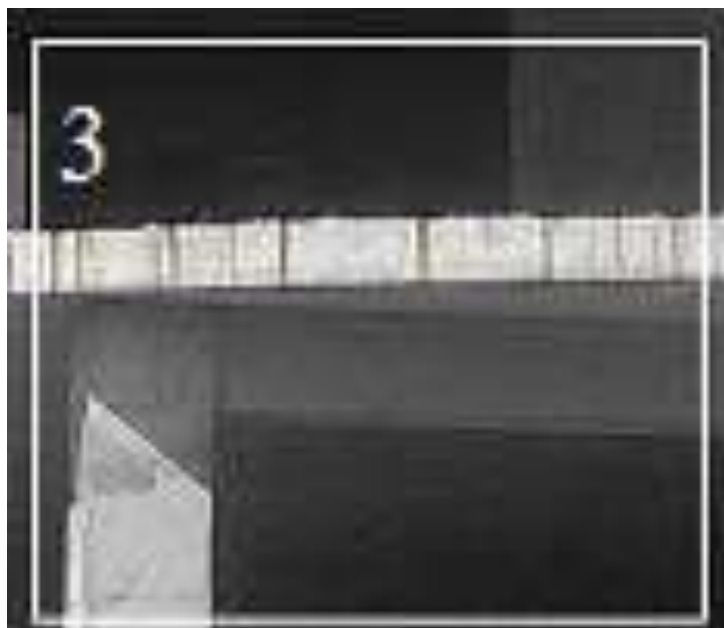

Рис. 5. Збільшений фрагмент 3. Корозія арматури бетону на балконних плитах

На рис. 6 представлений стан конструкцій будівлі з боку фасаду. Із збільшених фрагментів 1 і 2, рис. 7, проглядаються ознаки виникнення початкових тріщин у залізобетонних плитах перекриття і

колонах повздож арматури. На збільшеному фрагменті 3, рис. 8, проглядаються ознаки електророзіи арматури і вилуговування бетону через тріщини під нею.

Методи боротьби з накопиченнями надлишкових зарядів. Найдавнішими спорудами на Землі і самими довговічними, як відомо, є єгипетські піраміди. Умова їх збереження та стійкості однозначно визнається їх формою та відсутністю зон розтягу. Погоджуючись з цим як з однією з умов,

розуміємо все ж, що головною умовою їх довговічності є стікання надлишкових негативних зарядів з вершини в космос завдяки їх пірамідальній формі та дії латеральних електроповерхневих сил відштовхування між ними, рис. 9.

Рис. 6. Існуючий стан будівлі на 21.06.14 р.

Рис. 7. Збільшений фрагмент 1 і 3. Ознаки утворення початкових тріщин повздовж арматури у плитах перекриття і колонах

Рис. 8. Збільшений фрагмент 3. Корозія арматури бетону на залізобетонних плитах перекриття

Подібний відрив надлишкових негативних зарядів виникає в усіх високих будівлях і баштах зі шпилем, рис. 10.

Разом з надлишковим зарядом на самій споруді через його вершину будуть стікати в космос надлишкові заряди і з навколишнього ґрунту та з найближчих будівель, забезпечуючи стабіль-

зацію властивостей ґрунтів, стійкість конструкцій, збереження їх пружних властивостей.

У зв'язку з викладеним у дипломному пректі передбачена гострокутна покрівля, влаштування з усунення попадання надлишкових зарядів за рахунок шунтування, глибоких заземлювачів із діодом та ін.

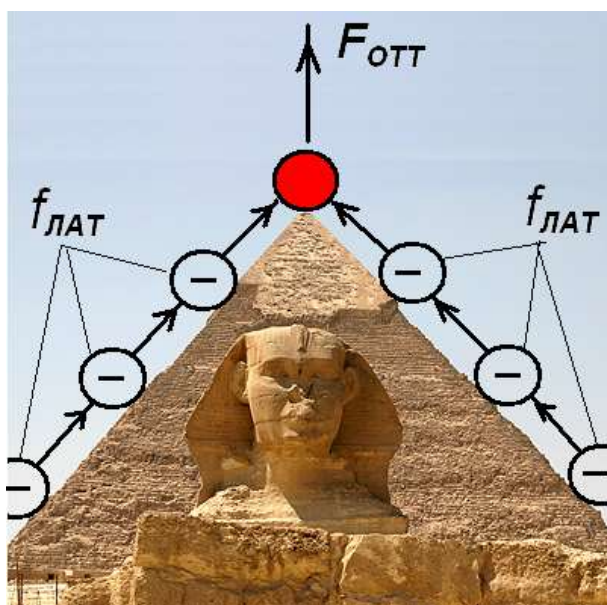

Рис. 9. Виникнення сил $f_{ЛАТ}$ та $F_{ОТТ}$ в єгипетській піраміді [4]

Рис. 11. Залізобетонна башня Бурдж-Халіфа, Дубай, 828 м, 2010 [5]

Висновки з дослідження і перспективи подальшого розвитку:

1. Всі високі монолітні будівлі відрізняються від решти суцільним арматурним каркасом, що в зв'язку з практично безкінечною діелектричною проникністю сталі та здатністю металу спонтанно поляризуватися в найменших електричних полях призводить до виникнення горизонтальних та вертикальних дипольних моментів і надлишкових електричних зарядів.

2. Надлишкові негативні заряди призводять до виникнення тріщин, а позитивних до електрокорозії.

3. Виконано аналітичні дослідження виникнення надлишкових зарядів у конструкціях будівлі, реконструкція якої передбачена дипломним проектом.

4. Передбачені міри по захисту конструкцій від надлишкових зарядів.

Список використаних джерел

1. В мировом строительстве доминирует монолитный бетон [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.nestor.minsk.by/sn/2003/50/sn35014.ht].

2. Плагин, Д.А. Развитие теории электрокоррозии обводненных конструкций и разработка электрокоррозионностойких материалов и способов защиты [Текст]: дис... докт. техн. наук: 05.23.05 / Д.А. Плагин. – Харьков, 20014. – 420 с.

3. Карта города Винница [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://map.i.ua/vinnytsia>.

4. Трикоз, Л.В. Теория избыточных разрушающих зарядов и разработка способов сохранения стойкости материалов, конструкций и сооружений в их присутствии [Текст]: дис... д-ра техн. наук: спец. 05.23.05 / Л.В. Трикоз. – Харьков: УкрГАЖТ, 2014.

5. Бурдж-Халифа – самое высокое здание в мире [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://plurrimi.com/fact/45>.

Рецензент д-р хім. наук, професор А.М. Плагін

Бевза Віктор Володимирович, студент групи МЗ-ПЦБ-Б-12 ІППК Української державної академії залізничного транспорту. E-mail: bevzav@ukr.net.

Конев Олександр Анатолійович, інженер кафедри будівельних матеріалів, конструкцій та споруд Української державної академії залізничного транспорту. Тел. (057)730-10-63. E-mail: konev_0411@mail.ru.

Афанасьєв Олександр Валерійович, канд. техн. наук, доцент кафедри будівельних матеріалів, конструкцій та споруд Української державної академії залізничного транспорту. Тел. (057)730-10-63. E-mail: s-ja@bk.ru.

Bevza Viktor student group MZ-PPCB-B 12 Ukrainian State Academy of Railway Transport. E-mail: bevzav@ukr.net.
Konev Oleksandr, engineer Department Building Materials, Constructions and Structures Ukrainian State Academy of Railway Transport. Tel. (057)730-10-63. E-mail: konev_0411@mail.ru.

Afanasyev Oleksandr, cand. of techn. sciences, associate professor Department Building Materials, Constructions and Structures Ukrainian State Academy of Railway Transport. Tel. (057)730-10-63. E-mail: s-ja@bk.ru.